

5. Казакова Н.А. Стратегический менеджмент /Н.А. Казакова. –М.:Инфра-М,2013. – 239 с.

Radchenko O., Chernikova O.

STRATEGIC ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT ON THE AIRPORT ACTIVITIES

The external environment has a significant impact on the development of the airport as a transport company. Development of strategic analysis system is proposed in the paper. System will allow to continuously monitor the impact of external factors and to respond on time. In today's environment predicting of future requires more than just planning for contingencies. It requires creativity, insight and intuition. Planning and scenarios analysis allows for the analyst to structure these requirements.

In article are considered some general types of approaches to scenario analysis. As strengths sides of a scenario can be selected options of check of firm representation strategy based on resources, organizational flexibility, filling the void sectors of forecasting and management tools of information overload. Using of scenarios can predict the future, and through recognizing of the warning signs we can avoid surprises, to adapt management methods and act effectively.

УДК 336.71

Пристайко О.П.,Швець А.Ю.,

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ ПРИ УПРАВЛІННІ НИМИ

В статті розглядаються питання класифікації і управління банківськими ризиками, узагальнено та представлено систему управління ризиками банку.

Ключові слова: банківський ризик, ризик менеджмент, система управління банківськими ризиками.

В статье рассматриваются вопросы классификации и управления банковскими рисками, обобщена и представлена систему управления рисками банка.

Ключевые слова: банковский риск, риск менеджмент, система управления банковскими рисками.

Постановка проблеми. Динамічні процеси розвитку і трансформації сучасного ринкового середовища призводять до істотного посилення конкурентної боротьби на внутрішніх та зовнішніх ринках, що зумовлює виникнення факторів, які впливають на організацію та ефективність здійснення банківської діяльності. В умовах ринкової економіки посилюється нестійкість банківської системи. Господарські одиниці починають скорочувати власні кошти і резерви, що призводить до порушення нормального кругообігу кредитних ресурсів і підвищення ризику всіх банківських операцій. Це закономірно супроводжується актуалізацією

проблеми підвищення ефективності управління ризиками банківської діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми оцінки та управління ризиків банківської діяльності розглядаються у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі. Вагомий внесок у дослідження даної тематики зробили Ф. Аллен, Е. Бартоломью, С. Бхатачарія, Я. де Віт, Р. Мертон, А. Ньюелл, А. Недосекін, Ж.-К. Роше та інші. Особливо потрібно відзначити дослідження таких авторів, як А. Буздальн, Р. Аляудінов, І. Бланк, Н. Галапуп, Р. Грищенко, В. Вітлінський, В. Бобиль, Ж. Довгань, С. Дмитров, О. Кириченко.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Праці вчених досліджують проблеми подолання окремих видів ризику банківської діяльності, розробляють методи оцінювання ризику, аналізують основні тенденції розвитку банківської системи. Однак, у вітчизняній літературі та практиці, ще не сформовано єдиного підходу до класифікації ризиків та визначення системи ризик-менеджменту у комерційних банках.

Мета. Метою статті є аналітичний розгляд банківських ризиків, дослідження зв'язків між їх класифікацією та необхідності управління ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування ринку та ринкової інфраструктури, нових механізмів встановлення господарських зв'язків та розвитку підприємництва і конкуренції вимагають розробки теорії економічних ризиків, методів їх оцінки та регулювання на всіх етапах господарювання, а також на рівні кожної господарської одиниці незалежно від виду і форм власності. Значна роль у вирішенні цих проблем має належати банківській системі. Це визначається зростанням банків і ролі кредитних відносин в умовах нестійкості економіки. Банки, по суті, є єдиним власником необхідної інформації щодо фінансового стану підприємств і організацій, кон'юнктуру товарного, позичкового і валютного ринків, економічне становище країни. Останнє свідчить про важливість вивчення банками зовнішніх і внутрішніх комерційних і політичних ризиків своїх клієнтів. Це доцільно, оскільки на сучасному етапі умови сприяють створенню і поліпшенню партнерських відносин господарських одиниць з банками. Як відомо, провідним принципом у роботі комерційних банків в умовах переходу до ринкових відносин є прагнення до отримання більшого прибутку, який обмежується можливістю зазнати збитків. Ризик є вартісним вираженням імовірнісної події, що призводить до втрат. Ризики тим вище, чим вище шанс отримати прибуток. Ризики утворюються з відхилень дійсних даних від оцінки сьогодишнього стану і майбутнього розвитку. Ці відхилення можуть бути позитивними і негативними. У першому випадку мова йде про шанси отримання прибутку, а в другому - про ризики. Кожному шансу отримати прибуток протистоїть можливість збитків. Таким чином,

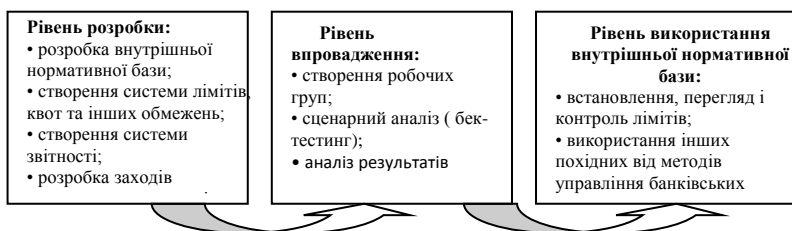
отримувати прибуток можна тільки у випадку, якщо можливість зазнати втрат буде передбачена заздалегідь. Тому проблемам економічних ризиків у діяльності комерційних банків має приділятися значна увага.

До основних засобів управління ризиками можна віднести: використання принципу зважування ризиків; облік зовнішніх ризиків; здійснення систематичного аналізу фінансового стану клієнта банку, його платоспроможності, кредитоспроможності, рейтингу і т.д., застосування принципу поділу ризиків, рефінансування кредитів; проведення політики диверсифікації (широкий перерозподіл кредитів у дрібних сумах, наданих більшій кількості клієнтів, при збереженні загального обсягу операцій банку); видача великих кредитів тільки на консорціальному основі (поділ ризиків за міжбанківськими угодами); використання плаваючих процентних ставок; ведення депозитних сертифікатів; розширення переоблікових операцій банку; страхування кредитів і депозитів; введення заставного права; застосування реальних персональних гарантій і т.д. Якщо розглянути класифікацію банківських ризиків з точки зору комплексних методів оцінки ризику окремого банку, позичальника, країни, то найбільш важливими елементами, покладеними в основу цієї класифікації банківських ризиків є: 1) тип або вид комерційного банку; 2) сфера впливу чи виникнення банківського ризику; 3) склад клієнтів банку; 4) метод розрахунку ризику; 5) ступінь банківського ризику; 6) розподіл ризику в часі; 7) характер обліку ризику; 8) можливість управління банківськими ризиками; 9) засоби управління ризиками.

В даний час, враховуючи напрям діяльності банків, можна говорити про три типи комерційних банків: спеціалізований, галузевий, універсальний. Ясно, що набір банківських ризиків для цих банків буде різним. У спеціалізованому, наприклад інноваційному, банку будуть переважати підвищені ризики, пов'язані з кредитуванням ризикових підприємств, технології продукції, реалізація якої в перший час буде ускладнена. Це відповідно зумовить розробку особливих методів регулювання банківського ризику, зокрема отримання гарантій від держави, впровадження заставного права на нерухомість і т.д. Таким чином, спеціалізовані банки будуть нести ризики по тим специфічним банківським операціям, які становлять провідне спрямування їх діяльності. Галузеві банки тісно пов'язані з певною галуззю, тому спектр їх ризиків, крім ризиків банківських операцій, залежить переважно від економічних (тобто зовнішніх для банку) ризиків клієнтів банку. Універсальні банки змушені будуть враховувати у своїй діяльності всі види банківських ризиків. У цьому зв'язку доцільно виробити оптимальний набір видів ризику для кожного типу банку. Підвищеним ступенем ризику в розглянутих варіантах володіють галузеві банки, як невеликі, немобільні, з жорсткою прив'язкою до галузі і клієнта; найменшою - універсальні банки,

що мають можливість покрити втрати від одного виду діяльності доходами за іншою. Ризики в залежності від сфери впливу або виникнення поділяються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх відносяться ризики, безпосередньо не пов'язані з діяльністю банку чи конкретного клієнта. Йдеться про політичні, соціальні, економічні, геофізичні та інші ситуації і відповідно про втрати банку і його клієнтів. До економічних зовнішніх ризиків банку, не пов'язаних безпосередньо з його діяльністю, можна віднести: нестійкість валютних курсів, інфляцію, неплатоспроможність клієнта, банкрутство клієнта банку, відмова клієнта від платежу, несплата боргу у встановлений термін, зміна ціни товару клієнта після укладення контракту, помилки в документах чи оплаті товарів і т.д. Склад клієнтів банку також визначає метод розрахунку ризику банку та його ступінь. Дрібний позичальник схильний до більшої залежності від випадковостей ринкової економіки, ніж великий. У той же час великі кредити, видані одному позичальнику чи групі пов'язаних позичальників, галузі, регіону або країни, нерідко служать причиною банківських банкрутств. Тому, одним з методів регулювання ризику від надання великих кредитів є обмеження його розміру 10-50 % статутного капіталу банку. Істотне значення має і правильний вибір кращого клієнта для банку. Зазвичай до таких партнерів відносяться підприємства, що мають високу ступінь фінансової стійкості і мають високі показники ліквідності і платоспроможності балансів, достатній рівень прибутковості і добре забезпечені власними коштами.

Оперативне управління ризиками здійснюється безпосередньо підрозділом, що відкриває ризикову позицію. На структурні підрозділи покладається відповідальність за консолідацію інформації та надання управлінської звітності.

Рисунок 1. Рівні тактичного управління банківськими ризиками

Наведена класифікація та елементи, покладені в основу економічної класифікації, мають на меті не перерахування всіх видів банківських ризиків, а створення певної системи, що дозволяє банкам не упустити окремі їх різновиди при визначенні сукупного розміру ризиків у комерційній і виробничій сфері банківських установ.

Висновки. Таким чином, при визначенні та вивченні банківських ризиків, необхідно пам'ятати, що банки в своїй діяльності стикаються не з одним певним ризиком, а з усією сукупністю різних видів ризику, що відрізняються між собою щодо місця та часу виникнення, своєму впливу на діяльність банку, і розглядати їх (ризиків) необхідно в сукупності. Зміна одного виду ризику викликає зміни майже всіх інших видів. Цінність комплексної класифікації банківських ризиків полягає в тому, що на її основі можна моделювати банківську діяльність, здійснювати комплексний пошук внутрішніх резервів з метою підвищення ефективності здійснення банківських операцій. Питання про доцільність того чи іншого підходу на сьогодні залишається відкритим. Кожен комерційний банк сам визначає оптимальну для себе класифікацію банківських ризиків виходячи зі своїх специфічних реалій. Головною проблемою в даному процесі є побудова науково аргументованої класифікації та прийняття відповідного рішення щодо ризиків.

Список використаних джерел:

1. Вітлінський В. В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності [Текст] / В. В. Вітлінський // – К. : КНЕУ, 2008. – 432 с.
2. Йода Е.В. Мешкова Л. Л., Болотина Е. Н. Классификация банковских рисков и их оптимизация [Текст] / Е. В. Иода//.– 2-е изд., испр., перераб. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2002. – 120 с.
3. Тичина В. Впровадження системи управління ризиками в банку [Текст] /В.Тичина// Вісник Національного банку України.-2004.-№8.- с. 18-22
4. Фрост С. М. Настільна книга банківського аналітика: Гроші, ризики і професійні прийоми [Текст] / М.Стівен Фрост// пер. з англ.; за наук. ред.М.В. Рудя.– Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006.– 672с.

Prystayko O.P.,Shvets A.Y

FEATURES FOR CLASSIFICATION BANK RISK MANAGEMENT

Banking as any business is prone to risks. In the process of performing money transactions banks assume various kinds of financial risks. Even banks that perform well and stay profitable can risk dramatic losses due to their vulnerability to these risks. Effective risk classification can determine viability and soundness of risk management procedures. Risk classification is a process of grouping of risks based on similar characteristics in order to achieve similar goals. Comprehensive bank risk classification can help banking institutions to simulate bank activities, and conduct comprehensive analysis of internal reserves in order to perform banking operations more effectively. Bank risk classification, based on analysis of banking goals and improvement of risk management procedures, helps to solve important objective which is to clear key indicators that are being used for evaluation of the effectiveness of banking activities from influence of external and incidental factors in order to better reflect the achievements of the bank personnel.

Keywords: bank risk, the risk management, system of banking risks.